وقت اضافه برای «بهارانه کتاب»

طرح «بهارانه کتاب ۱۴۰۰» به مدت دو روز تمدید شد و تا سه‌شنبه در کتابفروشی‌های عضو طرح ادامه خواهد داشت. به نقل از روابط عمومی خانه کتاب و ادبیات ایران، با توجه به استقبال عمومی از طرح بهارانه ۱۴۰۰ و مطالبه کتابفروشان از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مبنی بر افزایش اعتبار و مدت زمان اجرای طرح، بهارانه ۱۴۰۰ به مدت دو روز تمدید شد.

درخشش یک بانوی ایرانی در جشنواره «انیمافست» زاگرب

هیات داوران سی و یکمین دوره جشنواره بین‌المللی انیمافست زاگرب جایزه بهترین فیلم تولید اول خود را به خانم محبوبه کلایی به‌خاطر انیمیشن «دیوار چهارم» اهدا کرد. به گزارش ایسنا، در مراسم اختتامیه این جشنواره که شنبه شب در زاگرب برگزار شد، این جایزه موسوم به زلاتکو گرگیچ (Zlatko Grgi- Award) به فیلمساز جوان کشورمان تعلق گرفت.

ضمایر [او]

یوسف مرادیان مطرح کرد

سال ۱۵۰۰ مدینه فاضله «اسپینجر» است

یوسف مرادیان این روزها مشغول بازی در نقش ابرپلیسی در «اسپینجر» به کارگردانی علیرضا کریم‌زاده است.

مرادیان درباره نقش خود در این سریال در گفت‌وگو با جام جم گفت: براساس اتفاقی که سال ۱۵۰۰ رخ می‌دهد، رستم و سهراب در زمان سفر می‌کنند و به زمان حال یعنی ۱۴۰۰ می‌آیند که نقطه‌عطف و آغازین سریال همین سفر در زمان است. به طور کلی قصه این سریال حول دو شخصیت اصلی رستم و سهراب می‌گذرد.

او ادامه داد: در این سریال نقش رستم یک ابرپلیس را بازی می‌کنم که با توجه به این که از زمان آینده به حال می‌آید، دارای خصوصیات خاصی است. رستم از مکان و فضایی می‌آید که همه ما دوست داریم به آن روزها برسیم و دوست داریم شاهد آن اتفاق خوب در جامعه و محیط پیرامونمان باشیم تا جرم و جنایت به حداقل رسیده باشد.

در واقع رستم خصوصیات خاصی دارد و مانند شخصیت‌های اسطوره‌ای (اسفندیار در «شاهزاده ایرانی») که پیش از این بازی کرده‌ام نیست. یکی از خصوصیت‌های بارز این نقش این است که مابه‌ازایی ندارد و باید خلق شود؛ چراکه از آینده آمده و در اتفاقات امروز تا پایان داستان دستخوش مسائل مختلفی می‌شود که برای مخاطب جذاب و دیدنی است.

این بازیگر درباره خلق کاراکتر رستم و استفاده از مابه‌ازای بیرونی آن اظهار کرد: من برای نقش اسفندیار نامزد بهترین بازیگر نقش‌اول مرد در جشنواره شدم و خدا را شاکرم چراکه نمی‌خواستم شبیه هیچ یک از شخصیت‌هایی که می‌شناسم یا دیده‌ام، باشد. شخصیت‌های اسطوره‌ای هرکدام به دلیلی نامیرا بودند و تبدیل به اسطوره شدند و نقطه‌عطف اسفندیار روئین‌تن بودنش بود و تنها جایی که آب مقدس ندید چشم‌هایش بود، برای من همین نقطه‌عطفی بود که بتوانم نقش را آنطور که باید پیدا کنم. درباره رستم در این سریال نیز همین است، در قصه روند شخصیت را می‌بینیم ضمن این که سریال در صد سال آینده یعنی سال ۱۵۰۰ آغاز می‌شود و درباره آدم‌ها و اتفاقاتش صحبت می‌شود.

به همین دلیل من به عنوان یوسف مرادیان اگر تمام تلاشم را بکنم تا به نقش وفادار باشم و تمام ابعاد اخلاقی، رفتاری، گفتاری و کرداری شخصیت را به‌جا آورم خیلی از مسیر را رفته‌ام. سال ۱۵۰۰ در این قصه مدینه فاضله و رویایی است که هرکدام از ما انسان‌ها دوست داریم رخ دهد. اگر من بتوانم در طول نقش آن را زندگی کنم و به آن کاراکتر نزدیک شوم، بسیاری از اتفاقات خواهد افتاد و برای رسیدن به این اتفاق فیلمنامه بسیار به من کمک می‌کند تا تکلیفم با نقش روشن باشد و با آن که با اتفاقات عجیبی در طول قصه مواجه می‌شوم اما می‌دانم باید چه کنم. از سوی دیگر یکی از نقاط قوت این سریال حضور هادی اسلامی، طراح جلوه‌های ویژه است که برای بخش آینده در کنار ما حضور دارد و قرار است سال ۱۵۰۰ را برای ما بسازد.

نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری گاهی کلیشه‌های رسمی را شکسته و از آرایه‌های ادبی زبان فارسی برای مناظره با یکدیگر بهره می‌گیرند

عکس: مرتضی فخری‌نژاد

مشاعره‌های سیاسی

رقبای انتخاب ریاست جمهوری بارها خواسته و ناخواسته از صنایع و آرایه‌های ادبی در صحبت‌هایشان بهره بردند؛ از تشبیه گرفته تا جناس ناقص اختلافی

صابر محمدی

ادبیات و هنر

مناظره‌های نامزدهای سیزدهمین انتخابات ریاست جمهوری، در دقایقی صحنه استفاده از بازی‌های زبانی، صناعات ادبی بلاغی و آرایه‌های لفظی و معنوی فراوانی بود. به خصوص همین مناظره آخر که عصر شنبه برگزار شد. انگار نامزدها خلاف دوره‌های پیشین که تند و تیزترین انتقادهایشان را به روز برگزاری و اپسین مناظره موکول می‌کردند، این بار خرق عادت کرده و آمده بودند هرچه به لحاظ توانایی‌های ادبی در چنته داشتند رو کنند. حالا شاید بگویید این جمله‌ها که در این گزارش به لحاظ بلاغت و فصاحت بررسی‌شان خواهیم کرد، اغلب، نوشته خود نامزدها نیست و مشاوران و کاتبان‌شان هستند که اینها را می‌نویسند. دیدیم که حتی برخی نامزدها پاسخ اغلب پرسش‌ها را از روی متن‌هایی که با خود به استودیو آورده بودند ارائه می‌دادند. خب، شاید هم همین طور باشد که این جملات گاه پرطمطراق ادبی را مشاوران یا کاتبان آنها نوشته باشند، به هرحال در اصل ماجرا برای ما فرقی نمی‌کند. گزارش ما، بر بررسی صناعات ادبی بین صحبت‌های نامزدهای این دوره انتخابات ریاست جمهوری متمرکز است و با استفاده‌های نامزدها از شعر یا متون ادبی که همه دیدیم و شنیدیم کاری نداشته‌ایم. به نکاتی پرداخته‌ایم که گمان می‌رود کمتر به ادبیات ربط داشته باشند اما خب داشته‌اند. با توجه به موضوع مورد بررسی‌مان، گاه لحن طنزآلود است. می‌دانیم که این ملاحظه، درک می‌شود نه منجر به شکایت و شکایت‌کشی!

اضافه تشبیهی

چه نوع آرایه‌ای است؟

تشبیه را که می‌دانیم چیست؛ حالا باید بگوییم اضافه تشبیهی نوعی از بدیع فارسی است که در آن، ترکیبی اضافی می‌سازیم و شباهت را اختیار می‌کنیم.

نامزد چه گفت؟

یکی از نامزدها گفت که اگر از فرصت‌ها استفاده کنیم، در قله منطقه قرار خواهیم گرفت.

نکته: خب می‌دانیم که منظور از منطقه در این فراز، خاورمیانه است. حالا البته هر کجا که می‌خواهد باشد، فرقی ندارد؛ مهم این است که منطقه، کوه نیست که قله داشته باشد. بنابراین منطقه به کوه تشبیه شده است.

جناس ناقص اختلافی و جناس شبه اشتقاق

چه نوع آرایه‌ای است؟

جناس، از به کار بردن واژگانی حاصل می‌شود که در همه یا بخشی از واج‌های خود اشتراك داشته باشند. اگر در همه حروف اشتراك داشته باشند، یعنی دو کلمه عین هم باشد، اما در دو معنای متفاوت به کار رود که خب، جناس تام است و اگر اختلاف داشته باشد، جناس ناقص است و انواعی دارد؛ ازجمله ناقص اختلافی. این اختلافی هم خود انواعی دارد؛ از جمله جناس قلب. مثلا بین «قبا» و «بقا»، قلب اتفاق افتاده است. جناس اشتقاق هم جناسی است که در آن، دو کلمه ظاهرا هم‌ریشه اما غیرهم‌ریشه استفاده شوند.

نامزد چه گفت؟

یکی از نامزدها گفت «می‌خواستند سید محرومان شوند، سید مرحومان نشوند!»

نکته: البته این را در نظر بگیرید که با تسامحی بین شعر و نثر، چنین نتیجه‌ای گرفتیم. والا می‌دانیم جای جناس در شعر است نه اینجا. با این حال، با دو نوع جناس مواجه‌ایم: ابتدا جناس قلب. جناس قلب از مقلوب شدن حروف نزدیك به هم ساخته می‌شود (محروم/ مرحوم). از سوی دیگر، چون این دو کلمه در نگاه اول هم‌ریشه به نظر می‌رسند، اما در واقع نیستند؛ جناس شبه اشتقاق نیز رخ داده است. چه می‌کنند نامزدها؛ مرزهای صناعات ادبی را جابه‌جا می‌کنند با این بازی‌های زبانی‌شان!

تسجیع/ سجع متوازی و سجع مطرّف

چه نوع آرایه‌ای است؟

لابد شنیده‌اید سجع در نثر، مانند قافیه است در شعر. خب شما درست شنیده‌اید اما آنها که چنین ادعایی کرده‌اند، کاملا اشتباه می‌کنند. چون ما با نوعی از سجع هم روبه‌رو هستیم که مطلقا در جایگاه قافیه نمی‌تواند بنشیند. منظور، سجع متوازن است که بنایش بر حرف «روی» (همان حرف یا حرف‌های آخر کلمه که قافیه را می‌سازند) نیست. به طور مثال بین «موجود» و «واجب»، سجع از نوع متوازن (هم‌وزن) برقرار است. اما این دو کلمه نمی‌توانند قافیه باشند.

نامزد چه گفت؟

یکی از دوستان فرمودند که «رای شما نه پوشش است، نه روکش است و نه پیشکش، بلکه رویش است.»

نکته: با دو نوع سجع مواجه هستیم. بین روکش، پوشش و رویش، سجع متوازی برقرار است؛ هم کلمات هم‌وزن‌اند و هم حروف آخرشان، حرف روی قافیه است. بین پیشکش و باقی آن کلمات نیز سجع مطرّف اتفاق افتاده است. مطرّف سجعی است که بین دو کلمه غیرهم‌وزن، اما هم‌قافیه اتفاق می‌افتد.

کنایه

چه نوع آرایه‌ای است؟

آرایه کنایه هم از آنهاست که ما در صحبت‌کردن روزمره بارها از ان بهره می‌بریم. در لغت به معنی پوشیده سخن گفتن است و در اصطلاح، سخنی است که مبتنی بر دو معنی نزدیك و دور باشد.

نامزد چه گفت؟

یکی از نامزدها حرف جنجالی‌اش در فیلم تبلیغاتی خود را تکرار کرد و گفت که باید سفره انقلاب را بتکانیم.

نکته: خب تکاندنِ چیزی از چیزی، کنایه از زدودن آن چیز از چیز دیگر می‌تواند باشد.

تکریر

چه نوع آرایه‌ای است؟

کثرت تکرار واژه‌ها در یك جمله، از منظر فصاحت کلام، جزو عیب‌ها محسوب می‌شود. در عین حال تکرار، از ابزار مهم تاکید و تنبیه یا دیگر اغراض زبانی است. یکی از اقسام آرایه تکرار، تکرار آزاد یك واژه به یك معنی است و از اقسام این تکرار، تکریر است. در تکریر با تکرار دو یا چند واژه، به منظورهای بلاغی مختلف روبه‌رو هستیم.

ایگنو

مورد عجیب یک شا
یا شمس کسمایی را چق

لابد دیدید که نامزدها شعرهایی هم در مناظرات خواندند. از جمله این‌که یکی‌شان، شعری خواند از شهریار. همان شعر معروف «حیدربابایه سلام» محمدحسین شهریار به زبان ترکی. اما خب این‌که معمول است؛ این‌که نامزدها شعر بخوانند. آنها نخوانند، کی بخواند؟ آن هم وقتی می‌خواهند با شعری به زبان یکی از قومیت‌ها، دل از آنها بربایند. نکته غیرمعمول اما در این میان، اشاره به شاعر دیگری از تبریز بود؛ البته شاعری که تبریزی نبود اما آنجا زندگی می‌کرد و شعرهایش در نشریه «آزادیستانِ» تبریز بود که گل کرد. شمس ک
البته خب نامزدی که اسم این شاعر را آورد نمی‌خو
تبریز با نامزد دیگر و ربودن دل از شعردوستان ت
در مناظره دوم گفته بود: «چرا باید کلهر، کسما
(نادیده بگیریم)؟» از آنجا که این نامزد اسامی یک
فهرست کرده، یعنی کیهان کلهر، حسین علیز
می‌خواسته به «حسن کسایی» نوازنده نی نیز اش
و به جای «کسایی» می‌گوید «کسمایی». اگر دقت
را شروع کند، لحظه‌ای به کاغذی که روی میز دارد
اسامی را برای آقای نامزد نوشته بوده که به اینها
اختلال بدخطی بوده که ایشان کسایی را نتوانس
تولد کسایی) به یزد (زادگاه کسمایی) رفته است.
اما خب حالا ما می‌توانیم از این اختلال بهره برده
فرصت تبدیل کنیم و از شمس کسمایی بگوییم
شناخت چندانی از این شاعر پیشرو سال‌های پا
قرن پیش ندارند. البته خب لابد نام شمس کس
و آغازین تلاش‌های نوین‌سازی شعر فارسی شنید
پیش از نیما، از بند عروض و قافیه سنتی رهیده
سال ۱۲۹۹ شمسی در یکی از نشریات تبریز منتش
طبیعت» نام داشت، تا مدت‌ها سوژه تاریخ‌نگا
شعر، مانند تجارب بعدی نیما، به جای اصل تسا
نیمایی بهره برده بود مضاف بر این‌که مثل نیم
رهانیده بود. به این اعتبار، او را هم پدر شعر نو دان
نو. اما کسمایی جدای از شعر، در سیاست بود ک
نشریه «تجدد» تبریز بود؛ همان نشریه‌ای که تق
هر چه می‌خواست علیه حاکمیت می‌نوشت و
شیخ‌محمدخیابانی، دست از زندگی شست. اگ
کسمایی را در ادبیات نوین ایران بیشتر دریابید با
ماضی... روزهای پرالتهاب غربِ مشروطه.

نامزد چه گفت
یکی از نامزده
رسیده‌ایم.
نکته: البته ک
و در قالب ش
آرایه‌های لفظ

تشبیه
چه نوع آرایه‌ای
همه‌مان در
آرایه‌ای باشد
امروز به بعد
کنید؛ می‌بینی
بهره می‌برید و
نامزد چه گفت
یکی از نامزد
اداره کرد.
نکته: خب ا
تشبیه، دو رک
یك رکن فرعی

دلنوشته

پرواز روح در هفته کرامت

مهدی توکلیان

روزنامه‌نگار

گاهی برای پرواز کردن، پر لازم نیست. برای رفتن حتما پا لازم نیست و برای سفر کردن، جسم شرط لازم و کافی نیست اما زمانی جسمت در سفر است و روحت سرگردان. آنجا که باید دل بدهی، دل می‌بری و هر جا که باید دلداده باشی، دل کنده‌ای و جان را بها داده‌ای و این شاید خصلت انسانی است که تکلیفش با خودش و مهم‌تر از آن با دلش مشخص نیست.

درست مثل سفر زیارت که می‌شود از روی تخت بیمارستان و پاهای کم‌توان و جسم ناتوان هم زائر شد. تنها دل را باید بچرخانی تا فرکانس‌های موازی را دریابی و عرض ارادت کنی...

شاید اگر جسمت سرحال بود و در حرم بودی اما محرم نبودی، این حال خوب را نداشتی اما اکنون‌که جسمت در حرم به معنای ظاهر نیست تلاش کن تا در حریم حرم مهمانت کنند و در حرم دل طواف کنی.... عشق را در درون‌دلت فریاد بزن و نجواهای شبانه و زمزمه‌های روزانه عاشقی‌ات را بر شال سبز ارادتت گره بزن تا گشایشی باطنی برایت حاصل شود...

نفست را بمیران تا ببینی... یمت یرنی.... دلدادگی‌ات را از همان بستر بیماری ابراز کن. اگر پاهایت تاب رفتن ندارد، دستانت که توان دستگیری دارند...کره گشایی کن آن‌هم با گشاده‌رویی و در کنجی دنج گره‌های آشنا و ناآشنا را بازکن. دست‌ها را بگیر تا در نگاه مهربان و عاشقت اتفاقی بیفتد از جنس نور...تا خورشید ولایت هم بر تو نوری بتاباند و آرامش را به قلب و دلت برگرداند. احساس خوب بودن را با دیگران به اشتراک بگذار و در حسرت نداشته‌هایت از زمانی سخن بگو که آنها را داشته‌ای با زبان شکر و رضایت عبادتی عاشقانه کن تا بر نگاه خالصانه‌ات مهربانی و رحمانیت و رحیمیت ا... را حس کنی و مهمان همیشه حاضر حرم‌ها باشی. حریم حرم را نگاهبانی کردن، رزقت می‌شود و حرمت‌ها را نگاه می‌داری و مهربانانه باخدای خود سخن می‌گویی و شاکرانه و خاشعانه، خوبی‌ها را از او طلب می‌کنی و این همان رزق خوبی است که بسیاری با همه دارایی‌های‌شان فقیرند و حسرت دار این حال و هوا و به معنای واقعی در ماتم نداشته‌هایشان حیران و سر به گریبان.

رویداد

معاونت فرهنگی هنری بنیاد بین‌المللی امام رضا(ع) اعلام کرد:

رونمایی از ۱۵ محصول فرهنگی در دهه کرامت

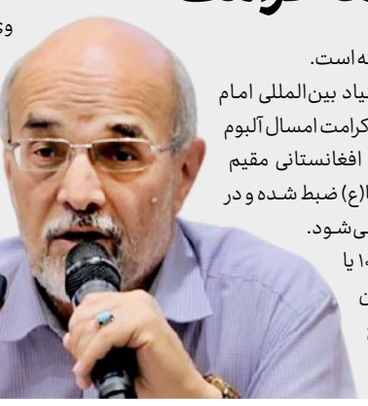

مشاور فرهنگی هنری بنیاد بین‌المللی امام رضا(ع) از رونمایی ۱۳ اثر تجسمی، یک آلبوم موسیقایی اثر هنرمندان کشور افغانستان و یک رمان بلند ادبی در دهه کرامت خبر داد.

سیدجواد رفائی، مشاور فرهنگی هنری بنیاد بین‌المللی امام رضا(ع) در خصوص برنامه‌های این بنیاد در ایام دهه کرامت گفت: امسال همزمان با این ایام چند کار مهم در بنیاد فرهنگی و هنری امام رضا(ع) انجام می‌شود. یکی از مهمترین برنامه‌های ما در حوزه هنرهای تجسمی و رونمایی از ۱۳ اثر در هنرهایی مثل نگارگری، خوشنویسی و نقاشی است. تعدادی از این آثار کار هنرمند معروف حسن روح‌الامین و باقی از آثار برگزیدگان جشنواره فرهنگی و هنری امام رضا(ع) در سال گذشته است.

مشاور فرهنگی هنری بنیاد بین‌المللی امام رضا(ع) ادامه داد: در دهه کرامت امسال آلبوم موسیقی آثار هنرمندان افغانستانی مقیم ایران درباره حضرت رضا(ع) ضبط شده و در فضای مجازی منتشر می‌شود.

در این آلبوم موسیقی ۱۰ یا ۱۱ هنرمند افغان ساکن مشهد در جایی جمع شده بودند و آلبومی